

května 1919 č. 318. sb. zák. a nař. nepřísluší a jeho dovolacímu rekursu pro nedostatek podmínek § 16. nesp. říz. vyňováno nebylo

(Rozhodnutí nejvyššího soudu v Brně, ze dne 24. srpna 1920 čj. R-I. 668-20.)*)

Dr. Jos. Beutl.

I. Patří-li pozemek malým pachtýřem požadovaný k velkému majetku pozemkovému státem zabranému, netřeba zkoumati tvoří-li týž hospodářskou součást deskového statku.

II. Takovouto součástí jest každý pozemek, jenž svým výnosem slouží potřebám statku a na němž by spolu bylo hospodařeno, kdyby nebyl propachtován. Požadavek, aby pozemek se statkem byl spoluobděláván neb by tvořil fysický celek se statkem neb byl jeho nezbytnou součástí, klásti nelze. Příspěvek k §u 1 zák. ze dne 27. května 1919 č. 318 sb. zák.

H. požadoval na Z. jako malý pachtýř pozemek, který před lety prodal Z., avšak hned téhož roku jej dostal do pachtu a od té doby přes 20 let užíval. Z. jest majitel deskového statku. Po nabytí požadovaného pozemku lámal na něm po 14 dní kámen, pak činnost tu zastavil a od těch dob drží pozemek pachtýř. Požadovaný pozemek zůstal v pozemkové knize obce Dolní K., nebyl nikdy přepsán do desk zemských.

O. s. v H. přiznal H. nárok na požadovaný pozemek.

Rekursní soud v P. tento nárok zamítl odkazuje k tomu, že pozemek musí tvořiti součást zemskodeskového statku, aby tu byl nárok podle § 1. odst. 2 zák. ze 27. května 1919 č. 318; po kupu přešel však zmíněný pozemek ihned v pacht bývalého majitele a nestal prý se tak pozemek ten součástí zemskodeskového statku.

Nejvyšší soud dovolacímu rekursu vyhověl, rozhodnutí

*) Poznámka zasílatelova: Není pochyby, že hořejší rozhodnutí není v rozporu s citov. ustanoveními zákona. Je-li však základní myšlenkou pozemkové reformy přiznati půdu lidem, kteří ji po leta obdělávali a namnoze teprve vzdělali (jakási specifikace nemovitosti), vůči lidem, kteří ji po leta pro svou osobní potřebu postrádali, pak § 3 zák. brzdí reormu i v případech, kde právě řečené základní podmínky jsou a kde podmínky smlouvy byly namnoze pro vzdělavatele půdy nepříznivější než pro pachtýře a při tom užívání pozemku byi téměř hlavní předmět smluvního plnění vzájemného. Posuzování otázky, který poměr převládá — jestli pracovní či nájemní —, záviseti bude namnoze i na tom, ze stanoviska které smluvní strany věc se posuzuje.

obou soudů zrušil a odkázal věc okresnímu soudu, by po doplnění řízení ve věci znova rozhodl.

Důvod y: Rekursní soud zamítl požadovací nárok pachtýřů z toho důvodu, že požadované pole bylo vlastníkem deskového statku hned po směně v r. 1899 dřívějšímu vlastníku propachtováno a že tudíž nebylo na něm nikdy s deskovým statkem hospodařeno. Než toto odůvodnění jednak nepřihlíží ke zjištění prvního soudu, že tehdejší vlastník velkostatku po nějaký, byť i krátký čas pozemku toho sám užíval k lámání kamene, jednak spočívá na šetření neúplném a nepostačuje k zamítnutí požadovacího nároku.

Zákon ze 27. května 1919 č. 318 sb. dopouští požadovací právo v první řadě na pozemky státem dle zákona ze 16. dubna 1919 č. 215 Sb. zabrané; podle § 1. a 2. zák. tohoto je státem zabrán — s výjimkami v § 3. uvedenými — veliký majetek pozemkový vůbec t. j. soubor nemovitostí téhož vlastníka ve výměře v § 2. uvedené. Požadovací právo podle § 1. cit. zákona č. 318 sb. není na tom závislo, zdali stát již použil práva, zabraný majetek podle § 5. zábor. zák. převzít a přidělovati, nýbrž postačí, když pozemek do takového souboru nemovitostí téhož vlastníka náleží.

V tom případě zůstává lhostejno, zdali pozemek ten je hospodářskou součástí deskového statku, záboru taktéž podléhajícího. Že statek deskový svou rozlohou je také velkým majetkem pozemkovým a podléhá záboru, je sice na snadě se domnívati, ale v nejistém případě nutno podle § 17. cit. zákona tuto okolnost pro posouzení požadovacího práva důležitou vyšetřiti.

Teprve po zjištění, že deskový statek s rustikálními pozemky netvoří velký majetek pozemkový státem zabraný, přichází v úvahu, má-li býti pachtovaný pozemek za hospodářskou součást deskového statku pokládán.

Zákon chtěl kromě pozemků státem zabraných požadovacímu právu podrobiti statky deskové bez ohledu na jejich výměru a také pozemky t. zv. rustikální, kteréž — nepatřily-li do velkého majetku pozemkového, podle původních návrhů zákona postiženy nebyly, a pozemky kostelní a obroční, ohledně kterýchž teprve zákon z 15. dubna 1920 č. 311 odstranil pochybnosti ze stylisace § 1. citov. zák. vzniklé.

K povaze pozemku jako hospodářské součásti statku deskového nebo církevního samozřejmě nelze vyžadovati, aby byl spolu s ním obděláván, neboť pak by pozemky propachtované hospodářskou součástí nebyly a požadovány býti nemohly. Rovněž

nemůže býti požadavkem, aby pachtovaný pozemek tvořil se statkem fysický celek nebo jeho nezbytnou součást, neboť i kostelní nebo obroční pozemek je ve smyslu zákona hospodářskou součástí kostela nebo fary a může býti požadován, byť i u kostela nebo fary ani hospodářských budov nebo ani jiných zemědělských pozemků nebylo.

Dlužno tudíž za hospodářskou součást deskového statku pokládati každý pozemek, jenž svým výnosem slouží potřebám statku a na němž by spolu se statkem bylo hospodařeno, kdyby nebyl propachtován; naproti tomu pozemek, který hospodářsky náleží k jinému nedeskovému celku anebo, na němž by podle hospodářských zásad a zvyklostí nebylo s deskovým statkem hospodařeno, netvoří jeho hospodářskou součást a nemůže býti požadován, ačli nepatří do zabraného velkého majetku pozemkového.

Provedené šetření však se nevztahuje na všechny okolnosti podle toho, co řečeno, pro posouzení požadovacího práva důležité a nemůže býti základem spolehlivého rozhodnutí, pročež usnesení obou soudů na skutečnostech neobjasněných založená byla zrušena a věc odkázána prvnímu soudu, aby doplně řízení ve směrech shora naznačených znova o požadovacím právu rozhodl.

Rozhodnutí nejvyššího soudu v Brně ze 24. srpna 1920, čj. R-I 667/20/1.

Dr. Josef Beutl.

Zákon ze dne 18. srpna 1918 č. 318 ř. z. Soudové rozhodující o náhradě škody za vyšetřovací vazbu rozhodují ještě jako soudové trestní a nikoliv jako orgány správy justiční. Stížnosti dle § 3. odst. 3. proti usnesení okresního soudu podané náleží rozhodnouti vrchnímu zemskému soudu.

F. P. byl tři dni v prozatimní vazbě u okresního soudu ve V. pro zločin dle § 197., 201a. tr. z. Trestní řízení bylo dle § 90. tr. ř. zastaveno, načež podal obviněný žádost o náhradu škody dle zákona z 18. srpna 1918 č. 318 ř. z. Okresní soud přiznal mu nárok na odškodnění, krajský soud v J. vyhověl stížnosti státního zastupitelství a uznal, že mu nárok takový nepřísluší.

Nejvyšší soud jako soud zrušovací uznal o zmateční stížnosti k zachování zákona podané generální prokuraturou takto právem:

Rozhodnutím krajského soudu v J. porušen byl zákon o ustavení § 13. odst. 2. tr. ř.; rozhodnutí to se zrušuje a krajskému